

Er zit nog muziek in de studenten-orkesten

Carine Alders Hebben studenten nog tijd voor een leven naast hun studie, nu ze de hete adem van het bindend studieadvies in hun nek voelen? Drie musicerende studenten aan technische universiteiten aan het woord over hun drijfveren.

Het professionele, gesubsidieerde orkestenbestel vertoont ten gevolge van bezuinigingen en teruglopende belangstelling al decennia lang krimp. Maar het aantal studentenorkesten blijft op peil, ja groeit zelfs. Sinds in 2011 het Rotterdams Studenten Orkest werd opgericht heeft nu elke universiteit in Nederland volop deel aan de bloeiende praktijk van studentenorkesten. Van Groningen tot Maastricht wordt wekelijks hard gewerkt aan het instuderen van suites en symfonieën. Daarmee werken talloze studenten ook aan het in stand houden van een waardevolle traditie die – voor zover is na te gaan – in 1823 begon met de oprichting van het Utrechtsch Studenten Concert. Het universitaire leven was toen wel van een totaal andere orde. Universiteiten werden destijds bevolkt door jonge mannen van goede komaf. Culturele vorming maakte vanzelfsprekend deel uit van hun opvoeding. Zorgen over bindende studieadviezen bestonden niet. Hoe anders is het

nu. Wie onvoldoende studiepunten haalt kan vertrekken, ook al speelt-ie nog zo mooi.

Sociale contacten

Vol trots vermeldt de website van studentenorkest Apollo zijn oprichtingsjaar: 'sinds 1849'. In die vroege periode speelde het orkest een belangrijke rol in het culturele leven van Delft. Grote solisten waren geen uitzondering, uitvoeringen werden gerecenseerd in de landelijke pers. Catharina de Jong (21), student Bouwkunde en de huidige president van het orkest, vindt het gaaf om deel uit te maken van zo'n roemrijke traditie. Eén ding is in ieder geval niet veranderd: leden van studentenorkesten hebben allemaal een uitgebreide muzikale opvoeding genoten. Zonder de nodige ervaring op je instrument kun je immers geen lid worden van een orkest. De liefde voor klassieke muziek is ook Catharina met de paplepel ingegoten. Een

fijne herinnering: ‘Als ik zondagochtend beneden kwam, las mijn vader altijd de krant met klassieke muziek op de achtergrond.’ Van haar 6de tot haar 12de had Catharina vioolles, om daarna – zoals zoveel pubers – haar instrument aan de wilgen te hangen. Op haar 17de kreeg ze spijt: een vriendinnetje was wel verder gegaan met lessen en speelde inmiddels prachtig. Catharina pakte de viool weer op en toen ze in Delft Bouwkunde ging studeren en kennismaakte met Apollo zag ze haar kans schoon. ‘Voor het eerst van mijn leven speelde ik in een orkest, iets heel anders dan altijd maar in je eentje bezig zijn.’ Muziekverslaafd is ze bepaald niet, er gaan dagen voorbij dat ze haar viool niet aanraakt. En voor lessen is even geen ruimte in het studentenbudget. Maar iedere maandag repeteert ze steevast met het orkest. ‘Er is altijd een borrel na, we hebben een heel hechte groep.’ De sociale contacten zijn minstens even belangrijk als de muziek.

Leden van studenten-orkesten hebben allemaal een uitgebreide muzikale opvoeding genoten

---

Het sociale van samen muziek maken is ook belangrijk voor Pim Hendriks (19), student Technische geneeskunde en aanvoerder van de tweede violen in studentenorkest Musica Silvestra van de Universiteit Twente. Vanaf zijn 6de speelt hij al viool. ‘Thuis werd door iedereen muziek gemaakt. Mijn moeder speelt dwarsfluit en piano. Ik koos voor de viool.’ Pim ziet muziek maken puur als een hobby, ook dat heeft hij van huis uit meegekregen. ‘Lid zijn van het orkest is voor mij de drijfveer om muziek te blijven maken en door mijn bestuursfunctie bij het orkest leer ik ook meer over de organisatie van cultuur op de campus.’ Enschede kent twintig cultuurverenigingen voor studenten, met bij elkaar zo’n zeshonderd leden. Bij zijn verhuizing naar de campus heeft Pim behalve zijn viool ook een gitaar van huis meegenomen. ‘Ik speel wel veel. Naast sporten is het een belangrijke uitlaatklep.’

Traditie voortzetten

Joanne de Jonge (22) is klarinettist en bestuurslid bij de Wageningse Studenten Koor en Orkest Vereniging (WSKOV), opgericht in 1919. Ook Joanne begon jong met de klarinet. Haar beide ouders speelden zelf een instrument en eenmaal op de basisschool was het niet de vraag of ze iets zou gaan spelen, maar wat. ‘Na een jaartje blokfluit mocht ik kiezen. De harp vond ik erg mooi, maar ook de trombone. Uiteindelijk is het de klarinet geworden. Als kind speelde ik al in het orkest van de muziekschool.’ Concerten die ze bezocht waren voornamelijk voorspelavonden en optredens via de muziekschool. ‘Ik vind het fantastisch om samen naar een mooie uitvoering toe te werken, dat is voor mij de motivatie om te blijven spelen’, aldus Joanne. Voor haar biedt de vaste repetitieavond een welkome afleiding op haar drukke masterstudie Earth & Environment. ‘Het is gewoon lekker om te spelen, uitdagend om

---

samen aan iets moois te werken. En van de dirigent leer je weer heel veel.'

Maar Joanne ziet ook dat het moeite kost om de orkesttraditie bij universiteiten in ere te houden. De doorstroom van leden in het orkest is snel. 'Het ene jaar hebben we plotseling maar één cello, het jaar daarop kan er zomaar een probleem bij de violen zijn. Veel van onze studenten gaan ook een tijdje naar het buitenland.' In de introductieweek presenteert de WSKOV zich met een standje en een concert. Er wordt druk geflyerd. 'Als je een instrument speelt kun je bijna niet om ons heen.' Ook de samenstelling van het orkest – groot en gevarieerd genoeg om interessant repertoire te kunnen spelen – is in Twente een punt van aanhoudende zorg. Pim: 'Ons ledental fluctueert rond de veertig, blazers lenen we soms van het Studenten Harmonie Orkest Twente.'

In Delft moet de laatste tijd ook wat meer worden gedaan om eerstejaars vast te houden als wekelijks repeterend lid van Apollo. 'Nieuwe leden van het Delftsch Studenten Corps (waar Apollo deel van uitmaakt) benaderen we voor het eerstejaarsorkest. Dat repeteert vier keer tijdens de kennismakingsweken en geeft dan twee concerten. Maar met de hete adem van het bindend studieadvies in hun nek zijn nieuwe studenten niet makkelijk over te halen om mee te blijven spelen.'

Het zijn vooral vrouwen die zich melden voor het studentenorkest en zo de traditie veilig stellen. In Wageningen staan ongeveer net zoveel mannen als vrouwen ingeschreven, maar in het orkest zijn de vrouwelijke musici oververtegenwoordigd. Pim bevestigt dit beeld: in het orkest zitten verhoudingsgewijs meer vrouwen. 'Misschien hebben zij meer discipline dan hun mannelijke collega's en kunnen ze studie en musiceren makkelijker combineren.' Alleen in Delft zijn de mannelijke studenten nog altijd in de meerderheid. Slechts een kwart van de studenten is vrouw.

'Over het algemeen lukt het nog goed om nieuwe studenten voor het orkest binnen te halen, maar voor bestuursfuncties ligt dat moeilijker'

In het orkest is die verhouding evenwichtiger: ongeveer fifty-fifty. Catharina: 'Vrouwen zijn pas sinds 1976 welkom bij het Delftsch Studenten Corps. Vanaf dat moment werden ook de eerste studentes lid van het orkest.'

Bestuurders moeilijk te vinden

Behalve gezelschappen van musici die mooie muziek maken, zijn orkesten ook relatief ingewikkelde organisaties die om bestuurders vragen. In tegenstelling tot de besturen van professionele orkesten bestaan die van studentenorkesten geheel uit vrijwilligers. Zij zijn verantwoordelijk voor alles wat er bij een orkest komt kijken: van het samenstellen van het programma tot het innen van de contributie en werven van fondsen, van het huren van de locatie en het contracteren van een solist tot de marketing en de kaartverkoop. Er wordt van de studenten verwacht dat ze zich als manager gedragen zonder dat daar iets tegenover staat. 'Over het algemeen

Carine Alders

is musicoloog en auteur van *Muziek maken is echt een feest* over het wel en wee van de Orkestvereniging Amersfoort

lukt het nog goed om nieuwe studenten voor het orkest binnen te halen, maar voor bestuursfuncties ligt dat moeilijker', constateert Joanne. Pim ondervond ook wat problemen toen hij na anderhalf jaar de voorzittershamer wilde overdragen aan een opvolger. 'Het is lastig om nieuwe bestuurders te vinden, nu de afspraken over studieresultaten steeds strakker worden.'

Als het Delftse corps een lustrum viert speelt het orkest nog steeds een belangrijke rol. Catharina: 'Onze blazerssectie wordt dan uitgebreid met de Delftse Studenten Big Band, die ook deel uitmaakt van het corps. En de programmering wijkt af van het gebruikelijke symfonieorkestrepertoire, afgelopen zomer begeleidden we bijvoorbeeld zangeres Do.' Deze lustrumconcerten trekken altijd veel publiek, maar bij gewone concerten is dat beeld vaak anders. 'Niet veel studenten zijn geïnteresseerd in klassieke muziek. We moeten het vooral hebben van familie, vrienden, jaarclubgenoten en oud-leden. Van de Delftenaren buiten de universiteit zien we alleen een paar bezoekers uit de oudere leeftijdsgroep.' Het feit dat Wageningen een internationaal georiënteerde universiteit is, heeft wat belangstelling betreft ook zo z'n voordelen, volgens Joanne. 'De concerten worden redelijk goed bezocht. We proberen de prijs laag te houden. Vooral voor buitenlandse studenten zijn de concerten een welkom uitje. Natuurlijk hebben we ook onze vaste klantenkring van vrienden en bekenden. Maar net als overal zijn ook bij ons de liefhebbers van klassieke muziek in de minderheid.'